

BALAI UJSÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BAJA, GRÓF ZICHY BODOG-TÉR 8. SZ.
TELEFONSZÁM: 45.

FELELŐS SZERKESZTŐ
DR. MAMUSICH JÓZSEF

ELŐFIZETÉS EGY HÓNAPRA 2-80 fillér.
EGYES PÉLDÁNYSZÁM ÁRA 12 fillér.
Megjelenik hétfőnaponként d. u. 2-kor.

Gróf Zichy Gyula dr.

v. b. t. t., kalocsai és bácsi érsek, pápai trónálló rövid életrajza.

Születése. — A boldog gyermekkor

A széles országot, mely a Balaton-tól Fehér vármegyén át Budapestre vezet, kettészeli Nagyláng községet is. A község közepén — tavakkal, erekkel, kicsi dombocskákkal kedvesen tarkítva — egy hatalmas százhuszholdas park áll és a parknak százados fai közt álmódozik a családi kastély, a Zichy grófok ősrégi kastélya. Ebben a kastélyban a múlt század második felében együtt lakott két megértő testvér s az ő családjuk.¹ Nándor és János gróf voltak a testvérek, a magyar katolikus társadalom két fontos oszlopa s egyben büszkesége. Ezen a vidéken és ebben a ritka környezetben született a kis Gyula gróf is, mint Zichy János gróf és Redern Mária grófnő ötödik gyermeke — 1871 november 7-én. A nagylelkű szülők, a nagyobb testvérek és a világhírű nagybácsi családja benső szeretettel csüngtek a kis Gyulán, kinek két szemei, szelíd tekintete, gyengéd természete magasabb hivatást engedtek sejteni. Gyorsan növekedett, s a drága környezet, a sok nemes példa, s a kastély-kápolna, mely egyben a község temploma is, mely benyomást gyakoroltak a gyermek szívére. Az a misztikus csend, mely a kápolnából a házra is aradt, a szabad természet temérdek szépsége, mi a parkban s azon túl is lépten-nyomon szemébe ötlött és a jó nevelők nagyon korán magasba emelték a kis gyermek lelkét. Szerette az oltárt, melynél gyakran szokott ministrálni, szerette a közös szent miséket, melyeken a község híveivel együtt imádkozott és együtt énekelt, szerette a templom és az oltárszekrény titkos Urát, aki szeretből köztünk akar lakni. Kedves, ideális volt a lángi kastély; fenkölt, ideális a belső környezet; nemes, példászerű a két testvér családjának ottani élete és a szülők — bármily szeretettel ragaszkodtak hozzá — mégis eltökélték, hogy hamarosan intézetbe adják.

¹ Gróf Zichy Nándornak és nejeinek Zichy Livia grófnőnek a következő gyermekeik voltak: Nándor (1861), Sarolta (1862), Aladár (1864), Livia (1868), Mária (1870). Gróf Zichy Jánosnak és nejeinek Redern Mária grófnőnek öt gyermekük volt: Viktória (1864), Lujza (1866), János (1868), Henrik (1869), Gyula (1871).

Kalksburgban² — Innsbruckban

Alig töltötte be kilencedik évét, mikor a jó szülők — erőt véve saját szíveiken — a kis Gyulát a jézus-társasági atyák világhírű kalksburgi nevelőintézetébe adták. Ott a dombok között, a lágyan susogó erdők által koszorúzott völgyben, a nagy kollegium tagas termeiben, három, sőt négy ország valogatott fiai közt kellett tanulnia, tovább fejlődnie testileg-lelkileg. Öt évet töltött itt s bár a szülői ház és szűkebb hazája elég messze estek, csakhamar megszokta, sőt meg is szerette a nagy intézetet. A roppant folyósók, a közös tantermek, a tágas ebédlő és az ifjuságnak minden egyéb gyülekező helye száz és száz ablakkal nézett a vidékre, mely télen és nyáron mindig érdekes volt. Magában az intézetben pedig az ottani atyák még a szülőket is felülmúló okos szeretettel, szigorral párosult nemes belátással, mindent felölölő kedves gondossággal örködtek a reájuk bízott ifju lelkek fölött. S mivel az intézet a magyar fiukat épen úgy kedvelte, mint a hozzá közelebb esőket, mindig voltak magyar tanárok is a jó atyák között, akik kivételes meleg szeretettel karolták fel a Kalksburgba szakadt magyar gyermekeket. Így lett a kis Zichy Gyula grófnak nemeslelkű, korai mentora Pater Velics László³, ki öt később Pécsen idősebb korában, testben törődött, de vidám és nagy lélekkel sokszor megkereste, visszavarázsolva a kalksburgi öt esztendő bájos emlékeit. Öt év után elbucuzott Kalksburg vidékétől és szülei kívánsága szerint Székesfehérváron végezte el a gimnazium felső négy osztályát. Magyar ciszterciák pallérozták a magyar gróf lelkét s edzették izzóvá a jó Isten szolgálata mellett hazaszeretetét, melyet benne később, a legnagyobb válságok idején, tisztelve csodáltak az egész vonalon. Eretnségi után — az Úr hívó szavát érezve lelkében — a pápi pályára kívánt jelentkezni Steiner Fülöp fehérvári püspök készséges örömmel felvette őt egyházmegyéjébe s megengedte neki, hogy a teológiát Innsbruckban

² Wien mellett, tőle egy órára.

³ I. b. Haynald Lajos kalocsai bíboros érsek nővérének fia, s így a bíborosnak unokaöccse volt.

végezte. Az innsbrucki egyetemen ismét a világhírű jézuiták keze alá került. Öt évi nagy munka s odaadó fáradozás után teljesen elkészült a nagy hivatásra. 1895 július havában pappá szenteltetett. A nagylángi primicián pedig szent örömben összedobbant az egész családnak s az ottani népnek imádságos lelke.

Rövid képlánkodás. — Római éve

Szentelése után püspöke őt Buda-keszi községbe helyezte egyszerű képlánknak. Nem tölthetett egy egész évet sem a jó svábok között, mikor Steiner püspök Rómába rendelte. Főnöke, hívei és a nép sirva bucsuztatták. Egyháziogi tanulmányainak végzése céljából az örök városba az „Accademia dei Nobili” intézetbe került. Merry del Val, a későbbi bíboros és államtitkár állt akkor a nagy intézet élén és különös bizalommal ölelte keblére a magyar jövevényt. A kánonjogi doktorátus megszerzése után XIII. Leó pápa szolgálattelvő kamarássá nevezte ki az új Zichy gróftól⁴, aki ilyen módon a hallhatatlan emlékü nagy pápa szűkebb udvarába, a Vatikánba jutott. Két éven át, a nagy pápa haláláig, 1093-ig, annak egyik kedves embere volt és bizalmi állásában igen sokat használt hazájának s a magyar nemzetnek. Azok a magyarok, akik az ő idejében jártak lenn Rómában, nagy hálával gondolnak rá vissza, mert benne a honfitárson kívül megértő pártfogót, kedves közbenjárót találtak mindenkor. A nagy Leó pápa temetése után a Vatikán jelentékeny részét a konklaue céljaira kellett lefoglalni. Ő is elhagyta hát kamarási, megszokott lakását s a választás alatt a szomszédban lakott. X. Pius pápa megválasztása után nyomban kinevezte s maga mellé vette. Két évig élt a szent pápa mellett, ki őt 1905 október havában kinevezte a Hettyey Sámuel elhunytával árvaságra jutott pécsi egyházmegye új főpásztorává. Azon célból pedig, hogy egy a magyarság, mint tényleges kamarása iránt érzett szeretetét ország-világ előtt ismét kimutassa, 1905 december 21-én a legutóbb kinevezett magyar

⁴ Gróf Zichy Ferenc, az érsek rokona 1852-ben született és 1879-től 1883-ig volt XIII. Leó pápának kedvelt kamarása. A Vatikánban halt meg.

püspököket — Prohászka Ottokár székesfehérvári, Balás Lajos rozsnói és gr. Zichy Gyula pécsi püspököket — személyesen szentelte fel a Vatikánban, a sixtusai kápolna utolérhetetlen klasszikus tényében. Zichy Gyula grófot azon idő alatt, míg lenn élt Rómában, nemcsak a magyarok övezték benső tisztelettel, hanem az a középosztályú római ifjakkal álló hatalmas egyelet is, kiknek vezetését, oktatását és továbbképzését az ottani iskolatestvérek vették kezükbe, s akik benne elnököt, mecénást, lelki vezért nyertek. Azért az ünnepély, mellyel a hazájába visszatérő fiatal püspöktől elbucuztak, mélyen megható volt.

A pécsi püspökség

Hazatérve az örök városból, hol őt épen a szentelés előtt édes jó atyjának halálhíre érte, 1906 febr. 6-án minden nagyobb ünnepély és emóció nélkül elfoglalta székét s átvette a megye kormányzását. A Dunántul legdélibb megyéjét, Szent Mór örökségét több mint husz éven át vezette és kormányozta igen változatos, sőt sokszor válságos veszteljes időkben, de mindig egyformán buzgó lelkülettel és mindent átadó áldozatkészséggel. Főpapi programja különösen kettőre irányult: emelni és lángallobbantani a lelki életet, s ennek az életnek minél több állandó várat építeni. Ez a két irányelv hevítette minden munkájában elejétől végig. Ezért buzditotta, mi több kötelezte a megye papságát, — amikor még általában nem volt elrendelve — hogy kiki legalább minden három évben lelkigyakorlatot, híveinek pedig legalább is tíz évenként szent missziót tartson. Ezért végzett igen gyakran papjaival együtt lelkigyakorlatot s ezért látogatta előszeretettel ama helyiségeket, amelyekben szent missziók folytak. Tíz év alatt többször is bejárta a nagy egyházmegyét személyesen intve, kérve, buzditva, oktatva hitre, bizalomra, erényes életre egyaránt mindenkit. Am a lelki élet fejlesztése mellett minden vágya, törekvése arra is irányult, hogy minél több intézménye legyen Szent Mór megyéjének, melyekben a katolikus szellem nemcsak él, virágzik, hanem amelyekből ez a vonzó szellem ki is árad messze vidékekre. Alig foglalta el főpásztori székét gyengéd szeretete mindjárt megérezte az ifjuság kiáltó szükségét. Elsősorban azok felé fordult, akik az erkölcsi süllyedés veszélyei között a Katolikus Patronage Egyesület igyekezett megmenteni a jövő életnek. Ezen ifjak egy részének ideálj

Nagy karácsonyi ajándékvásár az Apolló illatszertárban

Minden vevő bármit vásárol, ajándékba kap egy drb. „Kesz” schampoot, amitől fényes és hullámos lesz a haja.

Aki a schampooiban megtalálja a cég nevét **arany óra és arany lánc** ajándékban részesül az

Apolló-illatszertárban, Baján.

elhelyezésére s megfelelő oktatása, nevelése végett átengedte a püspök-nádasdi szép püspöki kastélyt többszörös kértjével, hatalmas parkjával, szántójának egy részével együtt. Saját kényelméről mondott le ezáltal, hogy ezzel az áldozattal a sülyedő ifjúságot jobb révbe segítse.

A Pius-intézet

Ugyanez a lángoló szeretet az ifjúság és a magyar jövő érdekei iránt készítette arra is, hogy székhelyén Pécsen a Mecsek lejtőjén óriási, szinte évtizedes munkával és áldozattal egy új modern főgimnáziumot és nevelőintézetet alapítson és építsen a középiskolai ifjúság részére a jézustársasági atyák vezetése alatt. 1907 nyarán adta ki a jezsuiták és a grandiózus intézet háromnegyed része 1914 nyarára elkészült. Az utolsó munkásokat a világháború szőlította harcra az épület mellől. S azóta a gyönyörű intézet áll, él és virágzik, s megépült a déli szárnyak között Jézus Szent Szívének derült, felemelő, tágas temploma is. A szegényebb sorsú vidéki tanulók befogadására a régi székesegyházi árvaházat átalakította, nagyarányú internátust fejlesztett belőle, s benne ma már 140 növendék nyer ingyenes vagy olcsó ellátást. Ő hívta életre a Miasszonyunkról nevezett pécsi női rendnek virágzó felsőleányiskoláját, illetve leánygimnáziumát is, mely a rendnek többi, régebbi keleti intézete mellett nagy hivatást tölt be.

Eme nagyszabású intézetek a mellett az ő indítása, segítése nyomán egyházmegyeszerte több új templom (Mecsekszalócson, Darázson, Püspökpusztán — teljességgel a saját költségén — Kistengelyesen stb.) még több új iskola, ovoda és zárda alakult és épült, amíg ezt a

Jelenleg 150—160 bentlakó növendék mellett 500—600 bejáró tanuló látogatja a gimnázium párhuzamos, népes osztályait.

„A nevelői hatás gyökere az önnevelés”

A mai időkben, amikor a leánynevelés problémája annyira súlyos jelentőségű, bizonyosan érdeklődéssel találkozunk dr. Dehény M. Alaquoque, a bajai zárdaiskola nagytudású főnöknőjének igen nagy horderejű beszéde.

A hétfői szülői értekezleten háromszázötvennél több szülő hallgatta és tette magáévá az alábbiakban elmondottakat:

Mélyen tisztelt Szülők!

Mint az intézet új tagjának, a tantestület új tanárának és a tanítóképzőjének első ízben van szerencsém így együtt-látni a mélyen t. Szülőket, első ízben van szerencsém köszönteni ilyen alkalommal, ezen a helyen. Am kedves gyermekeik révén már nekem sem idegenek a m. t. Szülők, növendékeink, tanítványaim megteremtették a kapcsolatot s 4 hónap leforgása alatt egyre szorosabbra fűzték a láthatatlan de eleven lelki köteléket szülők és az új nevelő között. Azonban itt most nem egyéni bemutatkozásról van szó, nem egy új tényező ténylegeséről a leányifjúság vezetése révén a bajai társadalmi élet alakulataiban — csupán mint az intézet egyik tagja, alkalmazkodva az intézet tisztas hagyományaihoz — keresem a szót a tantestület nevében a m. t. Szülőkhöz.

Szülők és tanítók, család és iskola nem lehetnek egymásnak idegenek. Nekik mondanivalójuk van egymáshoz, nekik egymást meg kell érteni, egymást támogatni, kiegészíteni — egymást szeretni! Nekik egymásban

békeévek lehetővé tették. Sok régi, kipróbált katolikus egyület, melyekben a munka kisse ellanyhult, új élet-áramot, a türgébbek új házat, palotát, az ujonnan alakulók pedig helyet, lelket, munkaerőt kaptak. Az új pécsi tanítóképzőintézet és a hozzáillő modern internatus terve is készen állt, a költségek nagy része is megvolt. Ezeket azonban a békeével együtt elfujta és eltemette a nagy világégés. Az a világégés, melynek füstje, lángja, véres pusztítása annyi magyar szívet döntött sirba nálunk, s annyi magyar földet szakított le a haza testéről. Példás főpásztori tevékenységének és hatalmas kulturális alkotásainak elismerésül IV. Károly király 1917-ben belső titkos tanácsossá nevezte ki husvét ünnepére.

A háborús évek és a szerb megszállás

Mikor a háború riadt harsonája végigzúgott az egész országon és a férfivilág java része harcterekre vonult, az alkotó munka egyszerre megcsappant, sőt lassan meg is szűnt. A nagy helyiségek, iskolák, dísztermek, körök és kaszinók kórházakká lettek, melyekben a szenvedések sóhajai között az irgalom szellemei jártak. Zichy püspök a Pius intézet legszebb legderültebb, legtágabb részait kórház céljaira engedte át rögtön. A világháború borzalmai után a még borzalmasabb őszi forradalom, majd pedig a gyászos szerb megszállás szakadt a megyére fel a Mecsekhatáig. Három évig oly világ volt Pécsen, mint mikor a novemberi kódok ráülnek a tájra és a bizonytalanság nyomasztó érzése elfojtja szavunkat. Am az övét még a megszállás sem tudta elfojtani. Hangosan hirdette, hogy az egész város és az egész vidék kizárólag magyar. El akarták fogni, hogy börtönbe zárják. Nem sikerült nekik. Uralmuk elfogyott, napjuk leáldozott, a megszállás megszűnt. És a város

és a megye jelentősebb része püspökével együtt végleg felszabadult.

Az újraépítés

Mint az orkán pusztítása után a szétduzt természet, úgy állott a pécsi egyházmegye a megszállás után. De a lelkesítő és újjászervező főpásztori munka azonnal megindult. Alig mult el két esztendő és az egyházmegye régi képét majdnem teljességgel visszanyerte újból. Csak a déli végek szakadtak le róla. A gyönyörű székesegyház, melyet harminc évnek pora, füstje és az altalajból fel-feltörő vizek homályba és veszélybe sodortak, a püspök munkája s rendelete folytán új fénybe öltözött. A romok elűntek, az élet telpezsduzt, a munka megindult és tisztább lelkeség kezdett kifejlődni, mint bárki is remélhette volna. Vallási, nemzeti, kulturális téren hatalmas erővel tört előre minden és a csatasorban előljárt. A haza földjének rettenetes feldarabolása és a felvidéknek a csehek által történt megszállása után súlyos áldozattal lehetővé tette, hogy a Pozsonyból elűldözött Erzsébet tudományegyetem, mely pár évig széjjel szórta Budapesten tengette életét, Pécsre költözhessen. Az egyetem megfelelőbb elhelyezésére, gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter kérésére alapján, átadta ugyanis hosszabb használatra a pécsi püspöki joglyceum es tanítóképzőintézet nagy épület-tömbjét, a régi pálosok kéttornyú templomát és a nagyszabású püspöki könyvtárat. A halás egyetem, melyet ezzel felemelt a porból, Liipola Irjó világhírű finn szobrász mintázása nyomán, fehér márvány mellszobrot készítettett róls oda állította beszédes emlékül az egyetem egyik aulájába. Landkadatlan munkássága és tömördek alkotása által beleírta nevét nemcsak a pécsi egyházmegye történetébe, hanem híveinek s a város és vidék összes lakóinak halás szívébe is, kikkel jóban rosszban mindvégig kitartott, akiknek úgy béke en,

mint a háboruban, főleg pedig a három évig tartó szerb megszállás keservei alatt az élő szent hitnek, a kitartó áldozatosságnak és a törhetetlen hazaszeretnek felemelő példaképét adta. Ezért Pécs városa 20 éves püspöki jubileuma alkalmából nagyarányú ünnepségek között diszpolgárává választotta, remekművi okmányt állított ki róla s utcát nevezett el püspöke nevével. Város, megye, papság és főpásztor nemes szeretetben végkép összeforrtak. Es mégis ekkor jött az első híradás, hogy Zichy püspöknek nagyobb méltóságot szánt az Egyház feje és hogy rövidesen elviszik őt Pécsről.

Utban Kalocsára.

Zichy Gyula grófot, a pécsi püspököt ismerték Rómában. Főpapi élete s azok az érdemek, melyeket ott szerzett, híret, nevét mindegyre növelték. Ezért történt, hogy XI. Pius papa, bár azelőtt nem is találkozott, 1923. december havában — minden kérése és szabadkozása ellenére — kinevezte a Várady L. Árpád halálával váraságra jutott kalocsai főegyházmegye apostoli kormányzójává.

A kalocsai és pécsi egyházmegyéket majdnem három évig kormányozta együtt. 1925-ben, a nagy szent év alatt két népes zárandoklatot vezetett Rómába, melyek példás viselkedésükkel mely benyomást gyakoroltak az örök városban és a Vatikánban. 1926 tavaszán XI. Pius papa Virág Ferenc személyében kinevezte az új pécsi püspököt s ezzel a két egyházmegye közös kormányzásának súlyos terhét levette válláról. Utódát a pécsi székesegyházban püspökké szentelte s azután az egész város és az egész pécsi egyházmegye híveinek hálájától, szeretetétől és imáitól kísérve elköltözött végleg Kalocsára.

Asztrik nyomdokában.

A kalocsai főegyházmegyét, melyet szent István alapított az 1000-ik év-

kor a kölcsönös jóindulat és megértés jegyében folyt le. Mégis úgy érezzük, hogy van bizonyos mondanivalónk egymással, hogy némely pontban szükség van annak hangsúlyozására, hogy szülők és intézet között teljes egyetértés uralkodjék, hogy a felreértesnek vagy meg nem értésnek még árnyéka is kizárva legyen a kettő érintkezéséből. Szükség van rá, főleg a nagyobb növendékek tekintetében, hogy bizonyos fájó sebek teljesen behegvedjenek és bizonyos sebezhető pontok többé ne legyenek sebezhetőek.

Es most a m. t. Szülők teljes jóindulatához fordulunk és kérjük, ajándékozza meg az intézet vezetőségét nagybecsű bizalmával.

A mai értekezlet tárgya ú. i. az intézeti szabályok homályos némely nehézséget okozó pontjainak megbeszélése.

A bajai zárda leányiskolák fejelelmi szabályai között vannak olyanok, amelyek nem pusztán az intézetfalai között érvényesek, nem csupán a növendékek iskolai magaviseletét szabályozzák, hanem elkörik a növendéket az utcára, az otthonban, figyelemmel kísérik szüneti életmódjukat és szórakozásaikat. Szemmel látható, hogy ezek az iskola falain átnyúló korlátozások nemcsak a növendéket, hanem a szülőket is érintik; megtartásuk nemcsak a növendékektől kíván lemondást, nagyfokú lelki intelligenciát és önfegyelmézést, hanem a m. t. Szülőktől is nagy megértést, jóindulatot, támogatást, sőt nem ritkán áldozatot is kér.

Egyesült volt a helyzet, és kevésbé fenyegetett nézeteltérés, amikor még a polgárista növendékek voltak a legnagyobbak, amikor a serdülő korba jutott leánygyermek végkép elhagyta az intézetet és nem kötelezték tovább az intézeti szabályok. A m. t. Szülők könyveiben egyetértettek ezzel a feltogással, hogy a leánygyermek szórakozási igényei 14 éves korig a szülői házfalain belül vagy az intézet játszótérén bőséges kielégítést találnak. De mióta megnyitott a zárdai tanítóképző és aktuálisá vált a kilátás, hogy a növendékek még öt évig, tehát 19—20 éves korukig hasonló korlátozások alatt állnak — ezek a szabályok kezdenek kisse kényelmetlennek lenni s könnyen fölmerülhet olyan felfogás amely az intézeti előírásokat szigorúknak, tarthatatlannak, az intézeti ellenőrzést túlzottnak mondja.

Mert mit is foglalnak magukban ezek a szabályok? 1. A növendékek ruházatának nyárra is összhangban kell lennie az intézetben nyert neveléssel, vagyis egyszerűnek, szolidnak kell lennie, sőt intézetben a nyár folyamán is ezek intézeti ruhában jelenhetnek meg. 2. A növendéknek le kell mondania bizonyos nagyleányos szórakozásokról, nyilvános mulató helyen, nyilvános mulatságban nem jelenhet meg. Egyéb, a növendéknek egészségi tekintetűl megengedett szórakozásához, mint amilyen a fürdőzés, csolnakázás — előírja a szülői felügyeletet. Ma, amikor a társadalmi életben uralkodóvá lett szabadság v. szabadosság sokkal

ben, s amelyet mindjárt akkor a nagy Asztrik gondjaira bízott, többször érték súlyos zivatarok. A tatár pusztítás romokba döntötte, a török uralom másfél száz éven át szinte eltemette, a világháború és az ezt követő lefordulás pedig kétharmad részétől fosztotta meg, legalább is eddig. Ebbe a fájdalmasan csonka főegyházmegyébe érkezett az új főpásztor 86-iknak. Az érseki székhely régi programjához teljesen hű maradt. Csupán a munkatér változott meg rendkívüli módon. Híveinek lelki java minden munkájának vezető eszméje, de emellett földi javukat is kívánta, kívánja s előmozdította. Egyházmegyéjét gyors ütemben végiglátogatta, minden hiány és szükséglet felől személyesen kívánt tájékozást, a függő ügyek megoldását siettetette s elősegítette, missziókat tartott mindenütt és a katolikus társadalmi mozgalmat szívből lelkarolta. Az érseki birtokokon elsősorban új és tágas cselédlakásokat, a megyében pedig új iskolákat, zárdákat és templomokat építtetett, mialatt székhelyén az érseki Szent Kereszt kórházat a betegek ideális ellátása végett a réginek háromszorosára bővítette s alakította át.

Nagyarányu s önzetlen munkájának elismerésül XI. Pius pápa 1927-ben kinevezte őt pápai trónállóvá. 1928-ban hosszas és alapos felkészülés után egyházmegyei zsinatot tartott, mely a csonka főegyházmegye reorganizálását, ujjaépítését tűzte ki céljául és szolgálja ma is tisztas eredménnyel. 1929-ben országos nemzeti zárandoklatot vezetett a Szentföldre, melynek során ritka megbecsülést szerzett a nemzetnek. 1930-ban tevékeny munkával bekapcsolódott az országos Szent Imre év megszervezésébe, s ugyanezt a megható ünnepélyt a távollevő királyi család körében külön meghívásra ő maga végzi el július havában. Közben lankadatlan, nemes buzgósággal fáradozik az egyetlen

többet tart megengedhetőnek a serdülő leánynak is, mint például ok. mamák ifjúságában ezen előírásokhoz való alkalmazkodás nagy visszavonultság és lemondás színében tűnik föl. A városnak bizonyos üdülő és sétáló helyeit, melyek egyébként teljesen kifogástalanok lehetnek, az intézet növendékei számára tiltott területnek mondotta ki, ahova a növendék még szüni-dőben sem mehet.

Beszélgünk meg ezeket az előírásokat először az intézet, majd a szülők szempontjából.

Amikor az intézet vezetősége komoly megfontolás és a következők végiggondolása után ezeket a korlátozásokat előírta, voltaképpen csak a Kath. Egyház előírásait részletezte a mai viszonyoknak és az intézet céljának megfelelő formában. Csak az Egyház őrző, védő szerepét teljesíti ezekkel szemben, akiknek ép lelki fejlődése a család után rá bízott. S amikor a kor társadalmi telfogásának szabadosságával szembeeszogeti a maga korlátozásait, voltaképpen védőpajzsot tart az ifjúság lelki épségét fenyegető veszedelemek elé és segítő kezet nyújt a szülőnek, aki egyedül talán nem lenne elég erős a káros hatások távoltartására és a fejlődő helytelen hajlamok megfékezésére.

Kérdezzük: ugyan veszít-e a zárdai növendék azzal, hogy intézeti élete folyamán szorosban az előírásokhoz tartja magát és lemond a tulmodern és nagyleányos szórakozásokról? Igen, veszít, ha ugyan

magyar eredetű férfi szerzetesrendnek, a jelenleg csupán lengyel földön élő pálosoknak visszatelepítésén, melynek roppant fontosságát úgy lelki, mint nemzeti szempontból világosan látja.

Zichy Gyula érsek nem beszél magyarul. Nem említi eszméit, tetteit, s azt a sok szép, maradandó művet, melyek lelke mélyén már eddig meg-

érték s melyeket azután mindent áldozni kész bőkezűségével meg is valósított.

A fentebb mondottak ennek a nagy, magasan szárnyaló és alkotni vágyó fenkölt lelkületnek háttérét alkotják és arra intenek, hogy igaz hálával és buzgó imával ajánljuk az Urnak, mert vele magunkat, jövőnket, hazánkat ajánljuk Istennek.

Támadás a megyegyűlésen a fásítási szabályrendelet ellen

Az erdősítés tudvalevőleg élet-halál problémája a Nagy Magyar Alföldnek. A fák irtása azt eredményezte, hogy az eső elke-rülte az áttörözött földeket, amelyek természetlen szikké sivataggá válnak.

Azért nagy jelentősége van annak a szabályrendeletnek amelyet Bácsvármegye alkotott az egymással határos birtokok határvonalai mentén létesítendő gazdasági fásításokról és amely most a földművelésügyi miniszter jóvá hagyásával életbelépett.

Az első szakasz idézi az 1923. XIX. törvénycikk második szakaszát, amelynek értelmében minden földtulajdonos köteles az, egy tagban 50 holdnál nagyobb szántóföldjét, vagy legelőjét, illetve 20 holdnál nagyobb rétjét, vagy kaszálóját, valamint tanyabelső-ségeit fasorokkal beszegélyezni.

A földtulajdonos a földművelésügyi miniszter engedélye esetében fasorok helyett a beszegélyezendő földbirtokán, vagy ennek

egy részén erdőt is telepíthet.

Ezek a szabályrendelet általános intézkedései.

Ami a részleteket illeti Weidinger Dezső a tegnapi megyegyűlésen arra figyelmeztetett, hogy azokban több nonszensz fordul elő. Így a birtokszegélyeken a fákat 2—2 méternyire kell egymástól ültetni, amire erős túlzás, mert ötől távolságkörre van szükség hogy a fák árnyéka tönkre ne tegye a vetést. Túlzás, mert egy ötven holdnyi birtokon 2160 fát kellene ültetni. A fásítási tervet, az alkalmazandó fafaját az erdőhivatal állapítja meg. Vítás ügyekben az erdőhivatal és az erdőgazgatóság véleményének meghallgatásával az erdőrendészeti hatóságok határoznak. Mindez a felszólaló szerint a hatóságok tömeges kiszállításaira ad alkalmat és félelmetesre növeli a papírerődöt, a bürokrácia papírerődjét.

Szabovljevic alispán azt javasolta a felszólalásra, hogy a szabályrendelet mintáját a földművelésügyi minisztertől kapták, mire derült megjegyzések hallat szanak a közgyűlési teremben a minisztérium szakértelméről. A nyilvánvaló és vaskos hibákat korrigálni fogják az állami erdőhivatal meghallgatásával.

HIREK

Suttog a nád ...

Suttog a nád
A szélel,
Mint a lány a
Legényel;
Karcsubb rózsám
A nádnál,
Szólhatok e
Anyádnál?

Érett a nád
Az éren,
Tied leszek
A télen;
Karcsubb rózsám
A nádnál
Szól már édes
Anyámnál.

PÁZMÁNY ANDRÁS

Bisztray főispán Albrecht főherceg bajai tartózkodásáról

Szombati számunkban hirt adtunk arról, hogy Albrecht főherceg Karapancsáról jövet keresztültutazott Baján és a pályaudvaron hosszabban elbe-

A magyar ipar.

dicőrege
a

Standard Ja

3-1 CSÖVES HÁLÓZATI RÁDIÓ!

szélszűrt Bisztray Balku Gyula főispánnal. Pénteken este a városi közgyűlés után megkérdeztük a főispánt Albrecht főherceggel való találkozásáról és a következő választ kaptuk:

— Albrecht főherceg Karapancsáról jött főerdésze kíséretében és az állomáson mintegy másfél óráig kellett várakoznia a 8 óra 42 perckor induló vonatra. A beszélgetés során Albrecht főherceg élénken érdeklődött a bajai viszonyokról és kellemesen emlékezett vissza multkorú ittartózkodására. Örömmel hallgatta az információkat, amelyeket előadtam. A főherceg nagyon friss, tiszta életkedv.

— **Meghívó.** A ciszterci reálgimnázium cserkészcsapata szeretettel meghívja a cserkészszülőket 1930. december 21-én d. u. 5 órakor tartandó karácsonyi ünnepélyre. Műsor: 1. Karácsonyi ének: Éneklük a cserkészek. 2. A Mókus órs karácsonya: Karácsonyi cserkészjelenet. 3. Karácsonyi ének: Éneklük a cserkészek. Műsor után tea és a cserkészek által készített tárgyak ingyenes kisorsolása. Tea közben a zenekar a következő darabot adja elő: Schumann: Träumerei I. II. Borovj: Cserkész, előre! induló. A csapat számára szánt szives adományokért teajeggyel és ingyen sorsjeggyel szolgálunk.

— **Karácsonyfaünnepély.** A Katolikus Legényegylet karácsony másnapján este 8 órai kezdettel tartja karácsonyfaünnepélyét. Az ünnepély műsora beszédből, szavalatból és énekből áll. A karácsonyfaünnepélyt a havonkint tartani szokott házies-téiy követi. Külön meghívót nem bocsát ki az ünnepélyre a Legényegylet vezetősége, hanem ezuton hívja meg az egylet pártoló és rendes tagjait kedves családjaikkal együtt.

A garai embervadászat

Farkas hitoktató áthelyezésének igaz előzményei.
Pótzivatar a megyegyűlésen a nagybaracscai
választás körül

A pénteki megyegyűlésen izgalmas vita során újra napirendre került a nagybaracscai választás ügye. Az alispáni jelentéshez elsőnek Hefner János csátaljai korcsmáros szolt hozzá és azt a panaszt emelte, hogy a csendőr ég felszólította a község elhagyására és hogy a választások előtt bezárták a vendéglőjét. A főispán nyomban válaszolt a felszólalásra, hogy gondoskodik a két konkrét panasz kivizsgálásáról.

Hefner megegyeszer szolt, de olyan hangnemben, hogy a főispán kénytelen volt a következő szavakkal rendreutasítani:

— Figyelmeztetem, hogy válogassa meg a kifejezéseit, mert különben kénytelen leszek megvonni a szót.

A nagybaracscai választásról beszélt Péter János vaskuti földbirtokos is. Garán — ugymond — a szegény ártatlan gyermekeket politikai célokra használták fel az iskolában.

— Konkrét adatokat kérek — mondotta Bisztray Balu Gyula főispán. Mely iskolában használták fel a gyermekeket, ki használta fel. Ha csak általánosságban gyanúsít, az az összes tanítókra vonatkozik.

Erre Péter János megmondja, hogy a garai káplán volt az, aki az iskolában megkérdezte a gyerekeket, kinek apja szavaz Wildre, kinek apja szavaz Mojzesre. Aki azt mondta, hogy apja Mojzespárti, a káplán Péter János szerint rátámadt:

— A te apád számár!

Zomborcvics garai földbirtokos felugrik:

— Azt mondta: számár vadrac!

A főispán erre közli, hogy Farkas hitoktatót az érs ki hatóság az ő közbelépésére már elhelyezte Garáról.

Szabovlyevics alispán is válaszol. A maga részéről nem akarta említeni ezt a kényes kérdést, de ha már szóba került, megállapítja, hogy az adott kép nem helyes. A panasztevők nem említették azt az embert, aki a község háza előtt azt mondta, hogy a miniszterek gazemberek, a község háza előtt lopnak, nem említették a Hercegszántón kiadott jelszót, hogy bemegyünk a varmegyeházára és leromboljuk.

Ez történt pénteken a megyegyűlésen. A Bajai Ujság pontos helyszíni vizsgálatok alapján megállapítja, hogy a Farkas hitoktatóra vonatkozó vádak hamisak, tévesen van informálva az alispán és a tévedések áldozatául esett a legfőbb egyházi hatóság. Farkas hitoktató ellen embervadászat indult, ingathatatlan kereszténysége és magyarsága miatt összeesküvést szöttek ellene. Ennek az összeesküvésnek résztvevői a szerb megszállás alatt volt garai községi bírójának és családjának közelébe állnak és ez a falusi konspiráció olyan műremeket produkált az agent provocateur munkában, hogy arra büszkék lehetnének a szerbiai állambiztonsági rendőrség, vagy a sziguranca kopói. Ez történt.

A Mojzes-párt egyik főkortesének kifesta ezzel a csodálatos ügyességgel és minden hájjal megkent, felnőtthöz illő kérdéssel fordult Farkas hitoktatóhoz:

— Tisztelendő Ur, kérem, az apám azt kérdezteti, hogy kire szavazzanak a bunyevácok?

A hitoktató hirtelen meglepetésében valóban tulment a határon, amikor szóról-szóra ezt a választ adta:

— Mond meg az apádnak, hogy számár!

Ezt a kifakadását nem akarjuk menteni, mert helytelen volt, de meg tudjuk érteni, hogy amikor az oktató azt látja, hogy meg az ártatlan gyermekeket is b lerántják a kortesélet piszkába, akkor az első felháborodás kibuggyantotta belőle a kifakadást, amit a következő percben bizonyára ő maga is megbánt.

Ez pénteken történt november hetedikén. Még aznap a hitoktató említette egy két barátjának, hogy milyen bekerítő mozdulattal akarták bevonnai egy választási herce-hurcába.

Másnap pedig szervezeten, futótűzként terjedt el a hír Garán, hogy a tisztelendő megkérdezte a gyermekeket, kinek az apja kire szavaz és ha valamelyik azt mondta Majetre, akkor rátámadt „A te apád számár vadrac!”

A trükk jó volt, csak veszedelmes. Valóban megtévesztettek vele sok, különben nagyon józan bunyevác polgárt. Ez az igazság, amit remélhetőleg módunk lesz a bíróság előtt bizonyítani.

CSALÁDJÁNAK ÉS BARÁTAINAK

legjobb karácsonyi ajándék egy modern

TUNGSTRAM

BÁRIUMCSŐSOROZAT,

amely minden készüléknek új erőt ad!

A „Bajai Ujság” karácsonyi száma

Karácsonyra a „Bajai Ujság” nagy terjedelemben gazdag szellemi tartalmat ad. Különleges kritikai szemmel, szeretettel és szigorussággal válogattuk össze az anyagot a nagy ünnepi szám részére. Különösen felhívjuk olvasóink figyelmét dr. Torday Anyos cikkére, amelyben megeleveníti városunk nagynevű költőjének fiatal korát.

Nagy érdeklődésre tarthat számot Gondán Felicián cikke, amelynek már címe is kifejezi különös értékét. A cikkből tudjuk meg, hogy nemcsak acélos buzát, de irodalmi téren is mennyi értéket adott Bácska az országnak. A cikk Bácska egész irodalmi helyrajzát adja. A nagyszámu sportközönséget, de azon túl is mindenkit érdekelni fog karácsonyi sportcikkünk, melyet dr. Mamusich Mihály, a „Nemzeti Sport” kitünő tollu főmunkatársa írt lapunk részére. Ezekon kívül politikai, társadalmi, gazdasági és egyéb irodalmi cikkek teszik értékessé a Karácsonyi számot.

— Ünnepi istentiszteletek az evang. egyháznál.

Dec. 24 én d. u. 4 órakor karácsony esti istentisztelet. Dec. 25 én d. e. 10 órakor ünnepi istentisztelet. Urvacsoraosztás. d. u. 5 órakor esti istentisztelet. Dec. 26-án d. e. 10 órakor ünnepi istentisztelet. d. u. 5 órakor esti istentisztelet. Dec. 28-án d. e. 10 órakor rendes vasárnapi (helyettesítéssel) d. u. 5 órakor esti istentisztelet. (Lelkészség vége.) Dec. 31-én d. u. 5 órakor ó-év esti istentisztelet. Január 1-én d. e. 10 órakor újévi istentisztelet, d. u. 5 órakor újévi esti istentisztelet.

— Nagy az érdeklődés a Belezna asszonyok holnap esti bemutatója iránt.

Ma este tartja utolsó színpadi próbáját a Belezna asszonyok előadására készülő bajai Könyvtáregylet. A nagyon népszerű darabot a kitünő műkedvelő gárda olyan pompásan juttatja érvényre, ami a maga nemében egészen páratlan. A különben is elsősorú szereplők ezuttal eddigi előadásaik sikerét is tulszárnyalják, annyira ügyesen, biztosan oldják meg feladatukat. Természetesen hangsúlyoznunk sem kell, hogy a rendezés is tökéletes, azonkívül a közreműködők lelkes ambíciója is figyelmet érdemel. Ezzel

szemben az érdeklődés olyan arányú, aminőt csak a Könyvtáregylet nagyszerű, intelligens prózai együttese tud elérni. Ezen ezek szem elől tartásával a bajai közönség figyelmét ismételtelen felhívjuk az előadásra. Helyárak: páholyjegy 2 pengő, földszinti ülőhely 1.50 pengő, karzati ülőhely 1 pengő, állóhely 50 fillér. Jegyekről ajánlatos előre gondoskodni. A jegyvétel az összes könyvkereskedésekben s a könyvtáregyleti hölgyeknél is elintézhető. Az előadás holnap, vasárnap este pontosan 8 órakor a Központi színháztermében lesz.

— Ünnepi istentisztelet a református egyházban.

Ezúton is közöljük a református egyház híveivel a karácsonyi és újévi ünnepkörben tartandó templomi istentiszteletek rendjét és idejét az alábbiakban. Dec. 23-án és 24-én (kedden és szerdán) este 6 órakor bűnbánati könyörgéses istentiszteletek. Dec. 25-én, karácsony első napján d. e. 10 órakor ünnepi istentisztelet predikációval, utána urvacsoraosztás, d. u. 4 órakor délelőtti istentisztelet predikációval. Dec. 26-án, karácsony másodnapján d. e. 10 órakor ünnepi istentisztelet predikációval, d. u. 4 órakor délelőtti istentisztelet könyörgéssel. Dec. 28-án d. e. 10 órakor vasárnapi istentisztelet predikációval, d. u. 4 órakor délelőtti istentisztelet

SALVATORFORRÁS a vese, hólyag, reuma gyógyvize

A húgysavas csapadékok feloldás és kivonás képességét megerősítő, a reuma fájdalmait megszüntető, vese- és hólyagbetegeket gyógyító és elhízottak számára ajánlott.

Uzletvezetőség: Budapest, Erzsébet tér 1. sz.

Mese-könyvekben és szépirodalmi könyvekben választék az Új Élet R.-T. könyvkereskedésében.

Mese-könyvekben és szépirodalmi könyvekben óriási választék az Új Elet R.-T. könyvkereskedésében.

könyörgéssel Dec. 31 én este 6 óra-
kor óévi istentisztelet predikációval.
Január 1 én d. e. 10 órakor ujévi
istentisztelet predikációval, d. u. 4
órákor délelőtti istentisztelet prediká-
cióval. Szeretettel felhívjuk a híveket
a jelzett istentiszteletek minél szor-
galmasabb látogatására.

— **Szegégygyermek karácso-
nya az evangélikus templomban.**
A szegény gyermekek karácsonyi
felruházásával kapcsolatos karácsony-
faestet december 21-én, vasárnap
délután 4 órai kezdettel tartják meg
az evangélikus templomban.

— **A zárdai leánykör karácsonyi
pásztorjátéka.** Holnap, vasárnap
délután fél 5 órakor a zárdai iskola-
nővéreinek vezetése mellett dolgozó
zárdai Leánykör tagjai karácsonyfa
ünnepélyt rendeznek a zárdában. A
Leánykör tagjai énekelnek, szavalnak
és így hangulatos pásztorjátékot mutat-
nak be. A kedves, szép ünnepségre
tiszteltet meghívja a város katolikus
társadalmát a Leánykör vezetősége.

SCHMIDTHAUER Remondí keserűvíz
természetes gyógyhatású már léghő-
ségű. Használati utasítás minden palackhoz mellékelve

— **Romániai idill.** Bukarestben
hamis pénz került forgalomba. Ke-
resték, kutatták a forrást és a nyom-
ok egy iskolához vezettek. Hama-
rosan le is leplezték a pénzhamisító
bandát. Az iskola igazgatója volt a
vezér s társai a tanítók. Ebbe a
hasznos és eredményes közigazgatási
munkába azután beleavatkozott a
rendőrség, az igazgatót és társait
letartóztatta. Milyen kár, hogy a
rendőrség mindenbe beleavatkozik.
Ezzel a beavatkozással megakadá-
lyozta, hogy a kis mócz gyerekeket
kiadós nemzetgazdasági munkára
tanítsák, mert az igazgató ur és a
derék tanítói kar bizonyára csak
azért tette amit tett, hogy a töké-
letesített eljárást a gyerekek közkin-
csévé tegyék.

— **Az állami tanítóképzőintézet**
282 sz. Tóth Kálmán cserkészcsapat
péntek este az intézet tornatermében
tartotta csapatösszejevetel keretében
karácsonyfa ünnepélyt. Igaz, meleg
cserkészszellem nagyon meghi-
tés, bensőségessé tették a változatos és
gazdag műsorú ünnepélyt. Műsor:
1. Cserkészinduló 2. Zenekar. 3.
Törpék karácsonya Szindarab 4.
Karácsonyi angyal köszönti a csapa-
tot. 5. Székely cserkész karácsonya.
Szavaltá Szabó Balázs. 6. Beszéd.
Mondta Máhig Ervin hittanár. 7.
Enek: Csendes éj. 8. Hiszek. Sza-
valta Kránitz József. 8. a) Hiszekegy.
9. Zenekar. 10. Csatakiáltás. 5 perc
szünet után tea volt sok sütemény-
nyel, alatta a zenekar játszott. A
fiúk lelkes ragaszkodással ünnepelték
a csapat parancsnokát Flóra Sándor
tanárt és a csapat tisztjét, Prell
György nevelőt. Óriási sikere volt
smét a fuvószenekar számainak.

SCHMIDTHAUER Remondí keserűvíz
természetes gyógyhatású már léghő-
ségű. Használati utasítás minden palackhoz mellékelve

— **Narancstermés Magyarorszá-
gon.** Debrecenben Koháry József
kertjében szépen kifejtett narancsfa
diszlik, amelyen az idén teljesen
kifejtett 70 narancs termett. Isten
áldotta és nagyszerű klíma ez a
magyar föld, amely ontja a maga
kincseit és meghálálja a munkáskez
fáradtságát, az agy termő munkáját
és a verejtéket, amit behullatnak.

— **A Nikotex sikerének titka.**
Az év legnagyobb jelentőségű sikere
fűződik a Nikotex dohányárak be-
vezetéséhez. Rohamosan növekedik
a nikotinmentesített cigaretták és
szivarok híveinek tábora. A siker

URANIA

1930. december hó
20-án, szombaton
délután 6 és este fél 9-kor.

A német hangos filmgyártás
eseménye lesz a

Ma éjszaka... talán?!

(Heute Nacht eventual...?)
Németül beszélő, éneklő, zenélő
filmjáték 10 felv.

Főszerepben: Jenny Jugó, Johannes
Riemann, Sigfrid Arno és Fritz Schulz.

Kisérő filmje:

Kandur Peti az óriások között

Hangos rajzfilm.

Árkon bokron át
kittünő burleszk

Magyar hirodó
aktuálisok

1930. december hó
21-én, vasárnap
délután fél 4, 6 fél 9-kor.

Az UFA filmgyár legnagyobb,
legszebb hangos filmje
TOLSTOJ LEO GRÓF
Hadzi Murat című regénye filmen a

FEHÉR ÖRDÖG

nagy hangos dráma 12 felvonásban.

Fősz: Ivan Mosjoukine, Lil Dagover.

orosz ének, orosz táncszámok, a

Donkozák kórus

felléptével, feladhatetlen
művészi élmény.

Kisérő filmje:

Tinta Muki, a kocavadász

hangos rajzfilm.

Cifrán fodrász

burleszk 2 felvonásban.

Magyar hirodó

aktuálisok.

Maradandó értékű

ajándék

a hordozható villamos

Singer

varrógép

Precíziós munka és elismert legjobb minőség!

Részletfizetésre is! Kényelmes havi részletek
Rijmentes bemutatás saját otthonában.

Singer Varrógép Részvénytársaság

Fióküzlet: Baja Erzsébet királyné-utca 10.

Drágább van, jobb nincs! Az 1930-as Morris Oxford Six

a hathengeres kétkliteres legjobbja.

Finger typ control, hidraulikus fékek, triplex üvegezés stb

Áraink, hitelfeltételeink a legjutányosabbak

kérjen felvilágosítást, ajánlatot:

Morris Autók Képviselete Budapest, VI., Andrassy-ut 28.

titka az, hogy a dohányzók meg-
győződtek róla, hogy a Nikotexnél
valóban elmaradnak azok a bajok
és zavarok, melyeknek előidézője a
vérkeringésben és az idegrendszer-
ben a nikotin volt.

— **Ki akar olcsó Telefont?**
Felhívjuk mindazokat, akik annak
idején a tavasszal csatlakoztak ahhoz
az akcióhoz, mely azt célozta,
hogy a 80 pengő belépési díj elen-
gedésével vezethessék be a tele-
font, most sürgősen jelentsék be
ezen szándékukat ismételtén Zádor
Oszkár Omke alelnöknél, mert ugy-
alakult a helyzet, hogy a posta
hajlandó tárgyalni a csoportos új
telefonelőfizetők 80 pengő belépési
díjának elengedéséről.

— **Vidéki magántanulók** ered-
ményesen vizsgázhatnak a Walter
magántanfolyam után, mert az
intézet lehetővé teszi, hogy rendes
elfoglaltságuk mellett lakóhelyükön
levelezés útján sajátíthassák el a
szükséges ismereteket. Forduljon
felvilágosításért az országszerte elő-
nyösen ismert Walter magántanfolyam-
hoz, Budapest, Rákóczi ut 51.

— **Gyomor, bél- és anyagcsere-
betegségeknél** a természetes „Fe-
renc József” keserűvíz az emésztő-
szervek működését hathatósan elő-
mozdítja s így megkönnyíti, hogy a
tápláló anyagok a vérbe kerüljenek.
Orvosi szakvélemények hangsúlyoz-
zák, hogy a **Ferenc József** víz kü-
lönösen tiló életmódnál igen hasznos
gyomor- és bélszabályzó szer. A
Ferenc József keserűvíz gyógyszer-
tárakban, drogériákban és fűszerüz-
etekben kapható.

WALTER magántanfolyam

legelőcsöbben, legbiztosabban készít
elő középiskolai magánvizsgákra,
érettségire. Vidékeken levelező ok-
tatás. A június és szeptemberi vizs-
gákra már most jelentkeztek. —
!— Budapest, Rákóczi-ut 51. !—

Fogadja meg a bölcs tanácsot:

Szívjon nikotinmentesített
szivart és cigarettát.

A Nikotex meg- védi egészségét

Minden trafikban kapható.

Kényelmes, nyugodt otthont talál
ha **Budapestre** utazik

a „KURIA- PENZIÓ”-ban

a Parlament mellett,

V., Honvéd-utca 18. sz.

— Telefon: 217-14. —

Hideg-meleg folyóvíz, hall, társalgó,
központi fűtés,
Elsőrendű teljes ellátás,
Diétikus konyha,
POLGÁRI ÁRAK.

Bármily gyártmányu készüléket

a BRUSZT-féle RÁDIÓHÁZBAN

szerezhet be legelőnyösebben.

(Az ország egyik legrégebbi szaküzlete.)

Szent István-tér 4. Telefon: 255.

Kérje legújabb árjegyzékeinket Telefunken, Philips, Standard, Telefongyári, valamint saját gyártmányu készülékekről!

Apró hirdetések.

— Eladó szabadkézből házrészek, 4 szoba, 2 konyha, 2 kamra, vagy 2 szoba, 1 konyha. Cim Horváth István háztulajdonos Berényi Bániel utca 16 szám.

Figyelem!

Ertesítem a nagyérdemű közönséget, hogy Baján 28 év óta fennálló első

„H a t t y u” Gőzmosodámba

elő állított ing és gallért Baján a legolcsóbban és legújabb módszerint tükör fényesen lesz előállítva. **Törés kizárva** gallér tisztítás drb.-kint 10 fillér, azonkívül mindenféle fehérneműt a legolcsóbban tisztítok és mindentéle fehérnemű tisztítás 8 napon belül el lesz készítve.

Kérem a nagyérdemű közönség szíves pártfogását.

Maradok tisztelettel

Antal B.

Péter-Pál-utca 1. a plébánia templom mögött.

Sertésvágást vállalok.

Fél sertés és husok

legolcsóbb napi áron kaphatók

KARAGITS KÁROLY.

hentes és mészáros.

Erzsébet kir. utca 58.

Elavult régi Rádióját becseréljük

modern PHILIPS rádióra.
Rádió készülékek kedvező
részletfizetésre.

KÓKAY TESTVÉREK

rádió szaküzletében Baja.
(városháza alatt.)

Hólapátok

nyírfaseprők

gyermekszánkók

UTRY-nál.

Telefon: 280. Erzsébet kir. utca 38.

Bajai tej és vajüzem

(ROSENFELD)

(Takarékpénztár-utca 1.)

Telefon: 84. (udvar) Telefon: 84.

ajánlja legjobb minőségű

palackozott teljes tejet,
házhoz szállítva

literenként 26 f. csarnokban átvéve
24 fillér árban.

Naponta frissen készült teavaj, kg-

ként 4 P. 10, 20, 50 dkg. csomagban

Friss túró kg-ként . . . . . 0.50 P.

Tejszín literenként . . . . . 2.80 P.

Tejfei literenként . . . . . 1.60 P.

főlözött tej (tűnő, baromfiaknak és
malacoknak, literje 5 fillér.)

Legkisebb mennyiséget is házhoz
szállítunk.

Tessék egy próbát tenni!

Éjjeli

szolgálatot tart

reggel fél 8 óráig és
vasárnap d. u. nyitva
dec. 15-től dec. 22-ig

Gyarmati Emil
Dr. Makray László
gyógyszertára.

Gara községben legforgalmasabb
vendéglő

eladó vagy kiadó

Érdeklődni lehet

őzv. Knipf Adámné

Gara, Nagy-utca 217. szám.

HIRDESSZEN a BAJAI UJSÁG-ban.

ÉRTESÍTÉS!

Tisztelettel értesítem Baja város n. é. közönségét, valamint a t. utazó közönséget, hogy a bajai **vasuti vendéglőt** átvettem, az üzletet teljesen átformáltam s minden örömmel azon leszek, hogy a t. közönség igényeit mindenfelé tekintetben kielégítem. Szíves pártfogást kérve vagyok teljes tisztelettel

KISS MIKLÓS
vasuti vendéglős.

Ha még nem vett kiváló önborotva pengét olcsón, úgy forduljon UTRY-hoz.

Baja, Erzsébet királyné-ut 38. — Telefon: 280.

LAKY

bérautója
megrendelhető,
helyben és vidékre

Telefonszám: 375.

Raktáron lévő sezlonok, matracok s mindenféle kárpitos
butoraim új évig

rendkívül olcsón árusítom,

szöveggel bevont sezlonok már 80 pengőtől.

SCHAFFLER MÁTYÁS

kárpitosnál, Gróf Zichy Bódog tér 1. (Hitel Bank alatt.)
Javítások és alakítások.

Csepel Varrógépek

hosszu és nagyon kedvező részletfizetésre.
A modern és divatos himzőtanfolyam díjmentes tanítása

KÓKAY TESTVÉREK

Csepel varrógépek főlerakata BAJA. (Városháza alatt.)